

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Дирекция „Развитие на селските райони“

2/28/2025

X 93-1113/28.02.2025

Signed by: Habibe Husnieva Topuklieva

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“

ОДОБРИЛ:

ДО

28.2.2025 г.

Д-Р ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ И
РЪКОВОДИТЕЛ НА
УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА
СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
2023-2027 Г.

X

Д-р Лозана Василева - заместник-министър
Ръководител на Органа на Стратегическия план
Signed by: Lozana Vasileva

ДОКЛАД

от Елена Иванова – директор на дирекция „Развитие на селските райони“

ОТНОСНО: Прием на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на услуги по Интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г., наричан по-нататък „Стратегическия план“

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР,

На основание чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, Ви представям за издаване проект на заповед за утвърждаване на насоки за кандидатстване на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на услуги по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ от Стратегическия план.

В рамките на Европейския съюз (ЕС) през 2021 г. приключи реформата на Общата селскостопанска политика (ОСП), насочена към по-устойчиво селско стопанство, подпомагане на доходите на земеделските стопани и жизнеспособността на тяхната дейност и укрепване на европейските селски райони. В новата ОСП е заложено Съюзът да определи основните параметри на политиката въз основа на договорените цели и целеви показатели, например в областта на околната среда, изменението на климата и за устойчиво развитие. Въз основа на това всяка държава членка изготвя Стратегически план за ОСП, с който се осигурява максимален принос към целите на ЕС, като се отчитат по-добре местните условия и нужди спрямо тези цели и показатели. Държавите членки имат по-голяма субсидираност при изготвянето на рамката за съответствие и контрол, прилагана спрямо бенефициентите, включително проверките и санкциите.

Съгласно чл. 9, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегическите планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ, L 435 от 6 декември 2021 г.) наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2021/2115“ държавите членки трябва да определят правната рамка, уреждаща предоставянето на подпомагане от Съюза на земеделските стопани и другите бенефициенти в съответствие със стратегическите планове по ОСП, одобрени от Комисията и с принципите и изискванията, установени в същия регламент и в Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013 (ОВ, L 435/187 от 6 декември 2021 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2021/2116“.

Предвидено е, че държавите членки са длъжни да изпълняват стратегическите планове по ОСП, одобрени от Комисията. С решение за изпълнение на Европейската комисия С(2022) 8749 от 7 декември 2022 г. е одобрен Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г., финансиран от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони CCI: 2023BG06AFSP001.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители, (обн., ДВ, бр. 102 от 2022 г.), се създава законовата делегация в чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, където е предвидено, че ръководителят на Управляващия орган на Стратегическия план утвърждава със заповед за всеки прием по интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви "а", "в" - "е" и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, включени в Стратегическия план, насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за

подпомагане. Със заповедта се определя и краен срок за публикуване на разясненията и начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане.

Финансовата подкрепа по интервенцията се отпуска по реда на Наредба № 4 от 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“–„е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент (обн., ДВ бр. 92 от 2024 г.), наричана по-нататък „Наредба № 4 от 2024 г.“

Кандидатстването, съобщаването на индивидуалните административни актове, електронни документи, електронно изявление и комуникацията се осъществяват по реда и условията, предвидени в Наредба № 105 от 2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на Интегрираната система за администриране и контрол (обн., ДВ бр. 82 от 2006 г.), наричана по-нататък „Наредба № 105 от 2006 г.“.

В Насоките за кандидатстване на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на услуги по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ няма да се регламентират отношенията, които са уредени в Наредба № 4 от 2024 г. и Наредба № 105 от 2006 г.

1. Цел на приема:

Финансовата помощ по приема е насочена към подпомагане на заявления, насочени към развитие на услуги. Подкрепа се предоставя за дейности, които допринасят за постигане на целите на интервенцията II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ и имат принос за постигане специфичните цели на Стратегическия план.

Прилагането на интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“, включена в Стратегическия план, има следните цели:

- диверсификацията на икономиката към неселскостопански дейности в селските райони;
- насърчаване на местната конкурентоспособност;
- постигане на жизненост на населените места в селските райони и повишаване качеството и стандарта на живот, както и подобряване степента на развитие на човешкия капитал и инфраструктура.

С прилагането на интервенцията ще се постигне и принос към специфична цел SO7 на Стратегическия план: Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони, както и към специфична цел SO8: Популяризиране на заетостта, растежа, равенството между половете, включително и участието на жени в селското стопанство, социално приобщаване и местно развитие в селските райони, включително кръговата биоикономика и устойчивото управление на горите.

С предоставянето на финансова помощ по интервенцията се очаква да бъдат изпълнени част от приоритетите на равнище стратегически план по ОСП, а именно улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони, подобряване на здравните и социалните услуги и подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти.

В представеният проект на Насоки се уреждат условията за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и условията за изпълнение на одобрени заявления за подпомагане по прием на заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на услуги по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“, включена в Стратегическия план.

В проекта на насоки са посочени допустимите дейности; териториалния обхват; бюджет по приема; приложим режим на минимални/държавни помощи; размер на финансовата помощ за конкретно заявление за подпомагане; период на прием; в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане; допустимите кандидати; критерии за допустимост/недопустимост на кандидатите; допустими дейности; условия за допустимост/недопустимост на дейностите; допустими и недопустими разходи; условия за допустимост на разходите; критерии за подбор; изискуеми документи, подаване на заявления за подпомагане и кореспонденция; ред за оценяване на заявленията за подпомагане.

2. Допустими кандидати

Интервенцията е насочена към подкрепа на земеделски стопани и микропредприятия в селските райони.

2.1. Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия към датата на подаване на заявлението за подпомагане:

- да са регистрирани като земеделски стопани по Наредба № 3 от 29.01.1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани от най-малко 24 месеца без прекъсване преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност;
- да са регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- да имат седалище на територията на селски район;
- икономическият размер на земеделското стопанство е от над левовата равностойност на 8 000 евро стандартен производствен обем (СПО).

2.2. Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия към датата на подаване на заявлението за подпомагане:

- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;

- да са микропредприятия по смисъла на чл. 3, ал. 3 от ЗМСП, както към датата на кандидатстване, така и към датата на издаване на акта по чл. 14, ал. 1 от Наредба № 4 от 2024 г.;
- да имат седалище на територията на селски.

Условията за допустимост на кандидатите са основани на изискванията, заложи в одобрения от Европейската комисия Стратегическия план. Изборът на допустимите кандидати е обусловен от анализите за разработване на плана, проведените дискусии в работни групи и обществени обсъждания.

С оглед избягване припокриването с други програми и фондове, за подкрепата на инвестиции в неземеделски дейности за действащи микропредприятия по смисъла на чл. 3-4 от ЗМСП, са включени ограниченията в допустимите кандидати, които произтичат и от разграничаване на подпомагането с други програми, финансирани, с европейски средства (Конкурентоспособност и иновации в предприятията, Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури и др.).

Поради широкия набор от инструменти, предвидени за подкрепа на микро предприятия и земеделски стопани, с цел по-добро насочване на подкрепата и постигане на по-голяма ефективност са включени условия за допустимост, произтичащи от разграничаване на подпомагането с други интервенции в рамките на Стратегическия план (интервенция II.Г.2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“; II.Г.2.1 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда“; интервенция II.Г.14 „Първична преработка на дървесина“ и II.Ж.5 „Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“.

3. Условия за допустимост

Подпомагат се дейности, които се осъществяват на територията на общините от селските райони на Република България, посочени в Стратегическия план.

Кандидатите следва да представят бизнес план, който съдържа подробно описание на планираните инвестиции и дейности за 5-годишен период, а в случаите на инвестиции за извършване на строително-монтажни работи (СМР), включително и за разходите, за които не се кандидатства – за 10-годишен период.

Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието на кандидата и да доказва икономическата жизнеспособност на проекта и предприятието чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности и постигане на една или повече от целите на интервенцията и в съответствие с принципите на добро финансово управление. Кандидатите дават обосновка на цените на предлаганата услуга, като посочват използваните източници на информация (например: фактури, договори за минали периоди, пазарна статистика и други източници).

Дейностите в заявленията за подпомагане трябва да отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие или/и Закона за водите.

За гарантиране законосъобразното и своевременно реализиране на инвестицията от кандидатите се изисква предоставяне на документи, доказващи право на строеж или съответно право на ползване, когато дейностите се изпълняват върху имот, който не е собственост на кандидата. Въведени са изисквания за срокове на валидност на тези документите, които са обусловени периода на мониторинг и изискването за дълготрайност на инвестициите, определени в Закона за подпомагане на земеделските производители.

Дейностите и инвестициите по заявлението за подпомагане, за които се изисква лицензиране, разрешение и/или регистрация за извършване на дейността/инвестицията съгласно българското законодателство, се подпомагат само ако са представени съответните лицензи, разрешения и/или документ, удостоверяващ регистрацията, когато това обстоятелство не е проверимо в публични регистри.

Дейности, включващи разходи за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници с инвестиции за производство на електроенергия от фотоволтаични системи се подпомагат, единствено ако са за собствено потребление и същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите от захранване на допустимите активи/оборудване/инсталации по заявлението за подпомагане или на налични такива в предприятието на кандидата по място на извършване на допустимите дейности.

За заявления за подпомагане, включващи само заявени за подпомагане разходи за закупуване и/или инсталиране на нови машини, оборудване и съоръжения, за които се изисква поставяне в затворени помещения, кандидатите микро-, малки или средни предприятия предоставят документ за собственост или документ, доказващ правно основание за ползване за не по-малко от 6 години от месеца, предхождащ датата на подаване на заявлението за подпомагане, на сградите или помещенията, където ще бъдат поставени или монтирани и за срок от 8 години - за кандидати големи предприятия.

Допустими за подпомагане са общи разходи, свързани с подпомаганата дейност за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на заявлението за подпомагане, изготвяне на технически и/или работен проект, анализ при закупуване и инсталиране на инсталации за производство на енергия от ВЕИ, и/или проектни решения за чертежи, схеми, изчисления и указания за изпълнението им от инженер конструктор/електроинженер, свързани с допустимите инвестиционни дейности по Раздел 11 „Допустими дейности“. Размерът на общите разходи е лимитиран на база групи разходи. Лимитът по отделните групи разходи е частично актуализиран въз основа на разработена методика/анализ за обследване отделните нива на стойностите на тези разходи, стъпвайки на исторически данни от приемите по ПРСР 2014-2024 г. За групите общи разходи, за които

не е установена достатъчна информация за нуждите на анализа, същите са оставени непроменени.

В случаите на заявени разходи за дейности, свързани със съществуващи места за настаняване, кандидатът трябва да е осъществявал дейността, свързана със съществуващи места за настаняване минимум 12 месеца преди датата на кандидатстване. В този случай кандидатите са длъжни да притежават валиден документ за категоризация на мястото за настаняване. В случаите на заявени разходи за дейности, свързани със съществуващи места за настаняване, за дейностите, за които се кандидатства следва да бъдат открити отделни аналитични счетоводни сметки или да бъдат отразени в отделна счетоводна система.

Съобразно обособените през 2025 г. отделни приеми по интервенцията за различни допустими дейности, един кандидат може да подаде заявление за подпомагане и по трите целеви приема – за съответните допустими дейности в конкретния прием при спазване на условията по точки 4 и 5 от Раздел 7 на условията за кандидатстване. В рамките на конкретен прием, в случай че кандидатът е подал повече от едно заявление за подпомагане, на оценка и административна проверка подлежи единствено последното подадено по време.

4. Финансова помощ

Общият размер на безвъзмездната финансова помощ по настоящия прием е левовата равностойност на 49 000 000 евро, от които 19 600 000 евро (40%) средства от ЕЗФРСР и 29 400 000 евро (60%) средства от националния бюджет.

В рамките на приема е определено допълнително разпределението на общия бюджет, в зависимост от вида на допустимите кандидати както следва:

- Бюджет за кандидати земеделски стопани, представляващ приблизително 28.57% от общите средства по приема, или общо 14 000 000 евро (от които 5 600 000 евро (40%) средства от ЕЗФРСР и 8 400 000 евро (60%) средства от националния бюджет.
- Бюджет за кандидати микропредприятия, представляващ приблизително 71.43% от общите средства по приема, или общо **35 000 000 евро** (от които 14 000 000 евро (40%) средства от ЕЗФРСР и 21 000 000 евро (60%) средства от националния бюджет.

Безвъзмездната финансова помощ за одобрено заявление за подпомагане е в размер до 50% от общия размер на допустимите за финансиране разходи и се предоставя при спазване на правилата на Регламент (ЕС) № 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

При определяне на максималния размер на финансовата помощ се вземат предвид и условията на чл. 3 и чл. 5 от Регламент 2831/2023 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

Минималният размер на допустимите разходи за едно заявление за подпомагане е левовата равностойност на 15 000 евро (29 337 лева).

Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат, включително за предприятията, с които помежду си са предприятия партньори и/или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП), за периода на прилагане на интервенцията и за едно заявление за подпомагане е до левовата равностойност на 400 000 евро (782 320 лева).

5. Критерии за подбор на заявление за подпомагане

При оценка на заявленията за подпомагане приоритет ще се предоставя на:

- Заявление за подпомагане, подадено от кандидат – жена и млад предприемач;
- Заявление за подпомагане, подадено от кандидат с потенциал за растеж и развитие;
- Инвестиции в цифровизация, технологично интензивни услуги, допринасящи за повишаване на добавената стойност;
- Заявления за подпомагане, включващи инвестиции, които допринасят за съживяване на местната икономика;
- Заявление за подпомагане, включващо инвестиции, насочени към опазване на околната среда и борба или адаптация с климатичните промени, в т.ч. устойчива енергия и производства;
- Заявление за подпомагане, включващо инвестиции в иновации;
- Заявление за подпомагане, подадено от кандидати с трайни увреждания;
- Заявление за подпомагане, включващо инвестиции и дейности на територията на райони с природни и други ограничения.

Подпомагат се заявления за подпомагане, получили минимален брой от 10 точки по критериите за подбор.

Критериите за подбор са обсъдени с представители на заинтересованите браншови организации на тематична работна среща, проведена на 25 октомври 2024 г.

На пето заседание на Комитета за мониторинг на Стратегическия план, проведено на 13.11.2024 г., беше обсъдено предложение за критерии за подбор на заявления за подпомагане, насочени към развитие на услуги и е взето решение за допълнително прецизиране. В тази връзка на 13 януари 2025 г. се състоя втора тематична работна среща за обсъждане на критериите за подбор на заявления за подпомагане, насочени към развитие на услуги с представители на заинтересованите браншови организации.

Критерии за подбор и методика за оценка на заявленията за подпомагане по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“, насочени към подпомагане на инвестиции за развитие на услуги са гласувани на писмена процедура на Комитета за мониторинг на Стратегическия план, проведена в периода 24

януари – 07 февруари 2025 г. и удължена в тридневен срок за период 11 февруари – 14 февруари 2025 г.

В насоките е предвидено извършване на предварителна оценка по критериите за подбор, която съгласно чл. 11, ал. 1 от Наредба № 4 от 2024 г. се осъществява когато, заявената финансова помощ на подадените заявления за подпомагане надвишава с повече от 50 на сто бюджета, определен в условията за кандидатстване за съответния прием.

6. Условията за изпълнение

Държавен фонд „Земеделие“ като единствената акредитирана разплащателна агенция следва да извършва плащанията по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ като спазва бюджетната дисциплина.

В Условията за изпълнение са уредени изискванията, свързани с техническото изпълнение на заявленията за кандидатстване, финансовото изпълнение на проектите и плащане, както мерки за информация и публичност.

Съгласно условията за изпълнение ще бъде допустимо авансово плащане не повече от един път за периода на изпълнение на заявлението за подпомагане и междинно плащане не повече от един път за периода на изпълнение на заявлението за подпомагане.

В съответствие с чл. 53, ал. 2 от Наредба № 4 от 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“–„е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент, в условията за изпълнение са описани определени изключения от изискванията към бенефициентите.

В проекта на насоки са включени и условия, гарантиращи ефективно и ефикасно предоставяне на финансова помощ, и минимизиращи риска от създаване на изкуствени условия за заобикаляне на правилата. Част от включените условия са основани на опита от прилагане на програмите за развитие на селските райони за предходни програмни периоди.

С оглед лимитирания финансов ресурс и ограниченията, във времевата рамка, поставени от европейските нормативни актове, с избора на условията се цели най-добро насочване на подкрепата за осигуряване избор на проекти, който гарантира реализиране на инвестициите, недопускане на загуба на финансов ресурс и постигане на ефективност на процедурата.

Проектът на насоки за кандидатстване е обсъден с представители на заинтересованите браншови организации на тематична работна среща, проведена на 12 февруари 2025 г.

В съответствие с чл. 68, ал. 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители проектът на заповед, ведно с условията за кандидатстване и условията за изпълнение, са публикувани на интернет страницата на Стратегическия план и в Система за

електронни услуги преди тяхното утвърждаване. Предоставен е срок не по-кратък от седмица заинтересованите лица да изпращат писмени предложения и възражения по публикуваните проекти. Към настоящият доклад е приложена Таблица за отразяване на постъпилите предложения от общественото обсъждане на проект на Заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване и проект на доклад към нея. Направените целесъобразни бележки и предложения са отразени.

В съответствие с разпоредбата на чл. 7 от Закона за държавните помощи, проектът на Насоки е съгласуван за съответствие с приложимите правила за държавните помощи с министъра на финансите.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители предлагам да издадете заповед за утвърждаване на насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане на дейности, насочени към развитие на услуги по интервенция II.Г.3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ от Стратегическия план и за определяне на начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане; както и краен срок за публикуване на разясненията.

Приложение:

1. Таблица за отразяване на постъпилите предложения от общественото обсъждане.

С уважение,

2/28/2025

X

Елена Иванова
Директор
Signed by: Elena Angelova

